

Harjusinisiipi

Äsblåvinge

Pseudophilotes vicrama (*Scolitantides vicrama*)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)



Luonnehdinta

Harjusinisiipi on pieni päiväperhonen, jonka siipiväli on 19–26 mm. Koiraalla siivet ovat päältä siniset ja naaraalla ruskeat, tyvestä sinihoitoiset. Molemmilla etusiiven yläpinnalla on venynyt tumma keskittäplä, ja siiven reunojen siipiripset ovat täplikkeitä. Siipien alapinnat ovat vaalean siniharmaat ja niissä on isohkoja mustia täpliä. Harjusinisiiven voi sekoittaa erittäin uhanalaiseen kalliosinisiipeen (*Scolitantides orion*), joka elää yksinomaan kalliomaastoissa. Harjusinisiiven hiekkaisemmillä elinpaikoilla lentää myöhemmin ke-sällä yleensä runsaasti kangas- ja ketosinisiipiä. Sinisiipilajit erottaa toisistaan siipien alapinnan täplistä ja kuvioista.

Elinympäristö ja levinneisyys

Harjusinisiipi elää paahteisilla kuivahkoilla ja sitä karumilla kankailla, harjuilla ja hiekkaisilla niityillä. Perhonen ei juurikaan harhaudu elinympäristönsä ulkopuolelle. Harjusinisiipi lentää toukokuun lopulta juhannuksen vaiheille; paras lento osuu usein jo kesäkuun alkuun. Toukka elää kangasajuruoholla (*Thymus serpyllum*), joten laji tarvitsee ajuruohoa kasvavia paljaita hiekkamaita lisääntyäkseen. Harjusinisiipeä esiintyy nykyisin hyvin harvinaisena vain muutamalla paikalla Lounais-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Harjusinisiipi on taantunut ja hävinnyt useimmilta vanhoilta esiintymisalueilta. Taantuminen on tapahtunut muun muassa soranoton, rakentamisen ja hakkuiden seurauksena. Lajille sopivia metsäniittyjä ja avaria harjuja uhkaa umpeenkasvu metsälaidunnuksen loppumisen, kuloalueiden vähentymisen ja ilmasta tulevan tyyppilaskeuman myötä.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan harjusinisiiven elinympäristöt tulee pitää riittävän avoimina. Laajempia avohakkuita elinpaikoilla ei kuitenkaan tule tehdä. Hakkuutähteet kuljetetaan pois alueelta. Hiekkamaan paljastaminen hyödyttää sekä harjusinisiiven toukkien ravintokasvia ajuruohoa että todennäköisesti niiden isäntämuurahaisia. Myös metsämaan kulutukset lisäävät ajuruohon ja harjusinisiiven elinmahdollisuuksia. Laji hyötyy muistakin ajuruohon elinvoimaisuutta turvaavista toimista, kuten hiekkarantojen hoidosta poistamalla haitallisia vieraslajeja ja metsittyneiden harjujen rai-vauksesta. Harjujen paahdeympäristöjen luonnonhoitotoihin ja vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kittamaa, S., Rytteri, T., Ajosenpää, T., Aapala, K., Hallman, E., Lehesvirta T. ja Tukia H. 2009. Harjumetsien paahdeympäristöt – nykytila ja hoito. Suomen ympäristö 25. Helsinki. 88 s.
- Luonnonsuojelulaki 1096/1996. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>. Viitattu 20.9.2022.
- Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.
- Suomen Lajitietokeskus, harjusinisiipi. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.60833>. Viitattu 20.9.2022.

Kuvat: Pekka Malinen, CC-BY-NC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)